

NÁRODNÍ
MUZEUM

www.nm.cz

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Konsorcium: NM, NPÚ, NK ČR

DG18P02OVV009

NÁRODNÍ
MUZEUM

www.nm.cz

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

O projektu

konsorciální projekt 2018-2022:

Národní muzeum – příjemce řešitel koordinátor

Národní památkový ústav – příjemce řešitel

Národní knihovna ČR – příjemce řešitel

- prezentace dějin čtenářství a knižní kultury obecně formou čtyř výstav
- podpora péče o historické fondy v menších muzeích, galeriích a dalších paměťových institucích prostřednictvím *Certifikované metodiky průzkumu, revize a pasportizace historického knižního fondu*
- experimentální provoz online formuláře pro evidenci vlastníků knih

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Hlavní cíl 1

mapování bohemikálních provenienčních knižních celků v tuzemských knihovnách a jejich online zpřístupnění:

Knihovna Národního muzea a NPÚ:
zámecké knihovny

Knihovna Národního muzea:
Knihovny osobností
celky dle přírůstkových knih
provenience ve sbírce rukopisů a starých tisků

Národní knihovna ČR:
provenienční průzkum rezervních fondů
archivní průzkum pohybu konfiskovaných knihoven
provenienční průzkum fondu *Bibliotheca nationalis*

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Hlavní cíl 2

mapování provenienčně bohemikálních knižních celků v
zahraničních institucích:

Knihovna Národního muzea:

Žitava: CWB: fragmenty knihoven pobělohorských
exulantů (Pavel Crupius)

Drážďany: SLUB: část knihovny Christian Weise
Bibliothek

Vratislav: BUWr, Ossolineum: fragmenty týchž
knižních celků jako v *Nostické knihovně*,
nově rovněž někdejší vyřazené duplicity z
českých knihoven

Řezno: T. u. T. HB: zámecká knihovna Chroustovice

Paříž: IES: fragmenty českých knihoven
z konce 19. a první poloviny 20. století

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Výsledky projektu

výstavy:

- 1) *Učený čtenář*
- 2) *V nejhlubší úctě*
- 3) *Slezské knihovny*
- 4) *Krása šlechtických exlibris a supralibros*

2 virtuální výstavy:

- 1) [Akce K: Zkáza klášterních knihoven](#)
- 2) [Srdce knihovny: Bibliotheca nationalis](#)

monografie:

- 1) *Zámecké knihovny jihozápadní Moravy*
- 2) *Evropské šlechtické knihovny*

certifikovaná metodika:

*Metodika průzkumu, revize a pasportizace
historického knižního fondu*

ostatní: *workshop, články*

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

[Online formulář](#)

- zjednodušená tvorba záznamů vlastníků knih při dodržení formátu Marc 21 pro autority a napojení na knihovnický systém
- 3 roky spolupráce s celkem 13 institucemi: *Severočeské muzeum v Liberci, Muzeum Českého ráje v Turnově, Muzeum JV Moravy ve Zlíně, Muzeum města Ústí nad Labem, Slovácké muzeum v Uherském hradišti, Knihovna AVU*
- krom menších institucí také ty, jimž systém neumožňoval zápis majitelů (paralelní autoritní fond): *Národní galerie v Praze, Moravská galerie, Národní technické muzeum, Židovské muzeum v Praze*
- zámecké knihovny ve správě města, které nepodchytily NPÚ ani KNM: *Mikulov, Sovinec*
- výsledkem je 292 záznamů osobností a 60 institucí v rozmezí 15.- 21. století

STRIALIUS Z POMNOUŠE, BOHUSLAV, 1573-1632

Profese: primátoři

Biografické / historiografické informace: Bohuslav Strialius se narodil jako druhý syn v rodině Jana Strialia a Anny rozené Mathesové v Českých Budějovicích 1. 8. 1573. Zemřel v roce 1632 v Žatci. Bohuslav začal chodit do školy v Žatci, kam se s rodiči v roce 1580 přestěhoval. Místní partikulární školu opustil v roce 1591 a odešel na gymnázium do Zhořelce, kde se zapsal 7.12.1591. Patrně smrt matky přerušila další Bohuslavovi studijní plány, protože se vrací zpět do Žatce 16. 3. 1595. Ač je u zápisu v matrice u jeho jména v roce 1596 uvedena poznámka „studiosus“, Bohuslav se již na univerzitu nevydal. Místo toho se 24. 1. 1596 oženil s Barborou, dcerou žateckého primátora Václava Jelínka. 15. 2. 1596 pak získává i žatecké městské právo. Od roku 1605 zasedal pravidelně v žatecké městské radě a v letech 1618 až do své smrti 1632, zastával funkci žateckého primase. Po Bílé Hoři přijal katolickou víru. S druhou manželkou Kateřinou Hošťálkovou z Javořice se oženil před rokem 1602. Ta pak žila ještě v roce 1655 v Sasku. Syn Adam Strialius, dcera Eva. Erb Bohuslava Strialia z Pomnouše. „Štít modrý, v němž u zpodku červený vrch o třech pahrbcích, z kteréhož po zadní kyta rys zvíře své přirozené barvy, drže v pravé noze neb tlápe sceptrum neb hůlku, dvěma hady obtočenou, a na vrchu té dvě křídla orličí rozkřídlená, vše žluté barvy, maje ústa razzavená a jazyk červený vyplazený, vzhůru vynikaje k pravé straně, kolčí helm s příkr. žlutými modrými a červenými bílými a točenicí a z této dva rohy buvolové, barvami napříč rozdělené, pravý (zhora) červený žlutý, levý bílý modrý a mezi nimi táž hůlka, jako na štítě.“

Charakteristika knižní sbírky: V souboru knih, které Bohuslav Strialius zdědil po svém otci Janovi převládala díla klasické antické literatury, doplněné komentáři a výklady. Mezi knihami, které Bohuslav Strialius do knihovny přidal, první místo zaujímají díla z oblasti historie a literatura náboženská - luteránská. Dále byl soubor rozšířen o díla právnícká, filozofická a díla antické literatury. Protože, stejně jako u Jana Strialia, nebyla nalezena ani Bohuslavova závěť, není zcela jasné, co se s knihami dělo po jeho smrti. Podle vpisek v knihách a podle charakteristicky přetřených hřbetů je jisté, že se část knihovny dostala do knihovny žateckého kapucínského kláštera. Dnes jsou knihy rozptýleny ve sbírkách Severočeského muzea v Liberci, Národní knihovny, Provinční kapucínské knihovny v Praze, v Jihočeské vědecké knihovně v Českých Budějovicích, v Knihovně Národního muzea i v Knihovně Pensylvánské univerzity v USA.

Charakteristika nejčastějších provenienčních záznamů: Iniciálové supralibros ve dvou variantách B. S. A. P. a B. S. Z. P.. Dále erborní supralibros s erbem Strialiu z Pomnouše a iniciály B S Z P. Majetnické vpisky na titulních stranách knih "Bohuslaus Strialius á Pomnausz" a anagram "Benedictus Salus de Polo".

Lokace knižní sbírky: 63 svazků v Severočeském muzeu v Liberci (ST 814, ST 829, ST 861, ST 863, ST 864)

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Analýza a zpracování celků v Knihovně Národního muzea

další provenienční celky v Knihovně Národního muzea

- zpracované knižní sbírky z oddělení základní knihovny:

Marie Calma-Veselá ([PROVENIO](#))

bratři Mrštíkové ([PROVENIO](#))

Viktor Kraus ([PROVENIO](#))

Eduarda Basse ([PROVENIO](#))

- záznamy vlastníků v databázi PROVENIO z oddělení knižní kultury
(výběrově):

Karel Kramář ([PROVENIO](#))

Naděžda Nikolajevna Kramářová ([PROVENIO](#))

Vratislav Kazimír Šembera ([PROVENIO](#))

Ľudovít Štúr ([PROVENIO](#))

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Zámecké knihovny

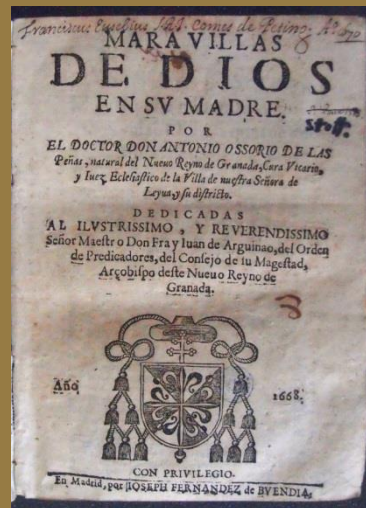
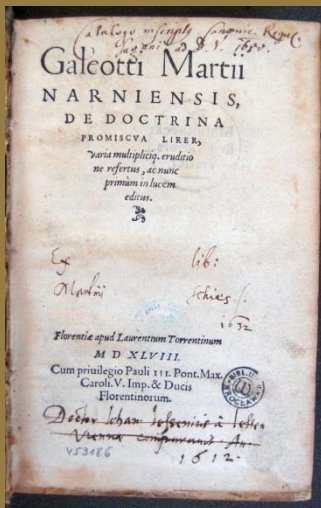
- společně Národní muzeum a Národní památkový ústav
- aktuálně zpracováno či zpracováváno přes 300 fondů zámeckých knihoven a k tomu nepočítaně konkrétních osobností
  - při průzkumu evidovány zajímavosti v podobě nákupů, darů či odkazů z řad vyšší i nižší domácí a zahraniční šlechty, dvorských úředníků, vědců, právníků, lékařů, představitelů církve a církevních korporací
  - v zámecké knihovně Lázně Bělohrad objeveny původní knihovny Bertolda hraběte z Waldsteinu (+1724) a Václava Arnošta hraběte ze Schaffgotsche (1702–1753)
  - knihovně Vrchlabí byla objevena část zámecké knihovny Maršov u Úpice, kterou do Vrchlabí integrovala hrabata z Czernin-Morzinu

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Vratislav

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu :

- kartotéka vlastníků ze 70. a 80. let 20. století jako výchozí pomůcka
- provenienčně bohemikální fondy částečně vytipovány z předchozích cest
- evidováno cca 500 vlastníků a pořízeno 4 000 snímků relevantních knih

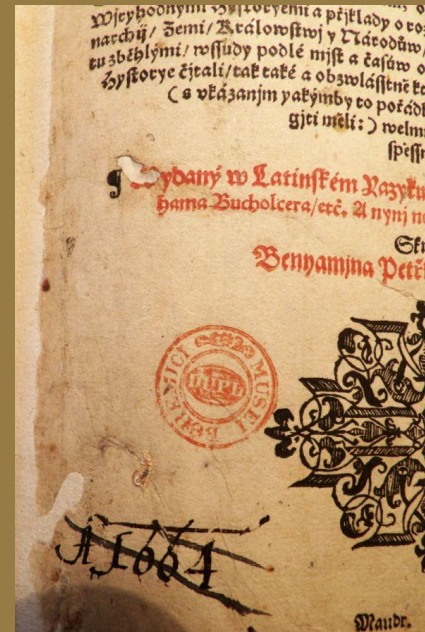
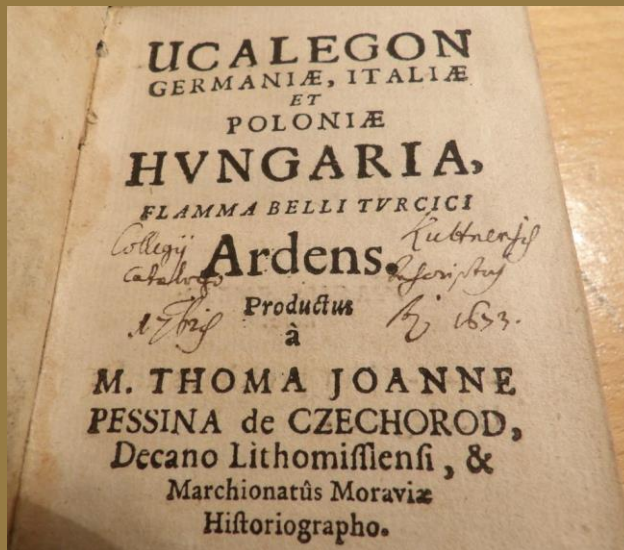

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Vratislav

Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich:

- provenienční průzkum motivován zmínkami v katalogu tisků 16. století
- identifikován rozsáhlý soubor někdejších duplikátů *Knihovny Národního muzea*
- pořízeno 803 snímků

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Žitava

Christian-Weise-Bibliothek Zittau

- fragmenty knihoven českých pobělohorských emigrantů:

- Pavel Krupský (Paulus Cruppius) (+1667)
  - evangelický farář a druhý správce české exulantské komunity v Žitavě
  - během dvou studijních cest identifikováno a obrazově dokumentováno 90 knih z Crupiovy knihovny (téměř 2000 snímků)

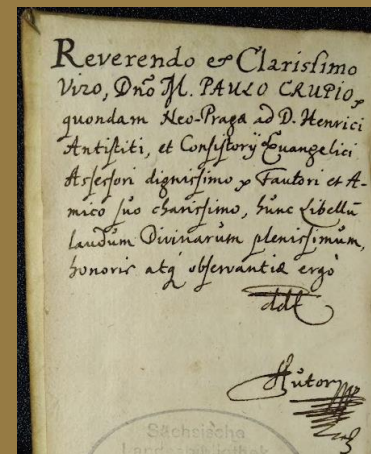

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Drážďany

Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden

- od 70. let 20. století zde uložena žitavská *Christian-Weise-Bibliothek*
  - část žitavského fondu včleněna do fondu *Sächsische Landesbibliothek*
  - prozatím identifikováno cca 60 knih z pozůstalosti *Pavla Krupského*
  - rovněž další bohemikální provenience, mj. žateckého písaře *Jakuba Strialia* (1546-1582) a přípisky několika českých exulantů pobývajících v Drážďanech
  - pořízeno 1035 snímků

NÁRODNÍ
MUZEUM

www.nm.cz

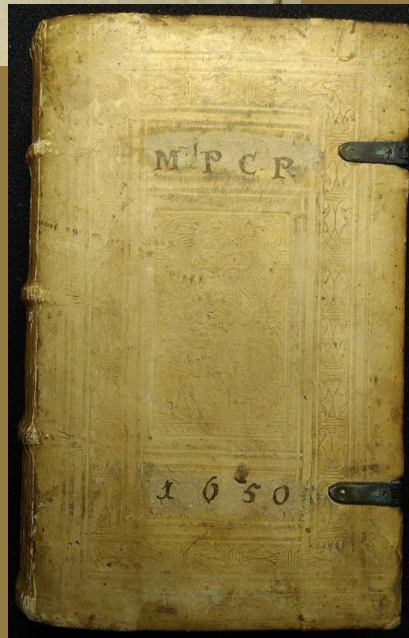
NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Drážďany

Hic liber, ut et duo alij ejusdem
fermā, ex gratuito dono il-
lustris et Vere Generosi D.
Dni Johan-Alberti Slavata,
de Röschemberk, et mihi ces-
sit meam Bibliothecam au-
xit 24. Julij Anno dni 1650
Dresdae.

LIBELLVS
APOLOGETI
CVS DANIELIS HOF-
MANI D. THEOL.
Respondens
Chartis Ministrorum Ecclesie
Bremensis,
ET
Horum Sacramentarios errores
detegens atq; refutans.

Simoni Be-
nignino Artu-
Philosophice
Studio suo
amicis suis
intimo hunc
libellum qua-
ritudinis epi-
scopi dedit
Balbi Cascha
Clerici hominis

HELMSTADII,
Excudebat Jacobus Lucius,
M. D. LXXXV.
Feria 2. Augusti mense 1604.

JOHANNIS GER-
HARDI Theol. D. & in Acad.
Jenensi Profess.
à Theologiae Studiosis in eadem
Acad. publicè institutæ.
Cum Privilegio Elect. & Duc. Saxon.
Sum ex libris matthie Cocinorſky
J E N Æ
Typis & Sumptib. Tobis Steinmanni.

Hunc Libellum in domo auctoris ab ipso
Censori D. D. Joan. Gerhardo A. 1692.

Johannes Traisnowsky Altes 21. Julij 1690
Contra inopultum optimum est Remedium
obtundere naves. & Attrahere spiritum.

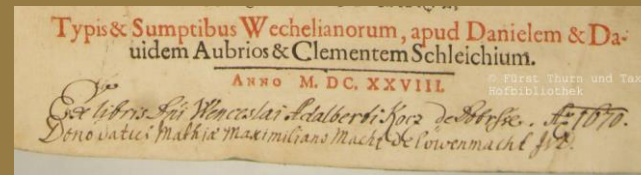
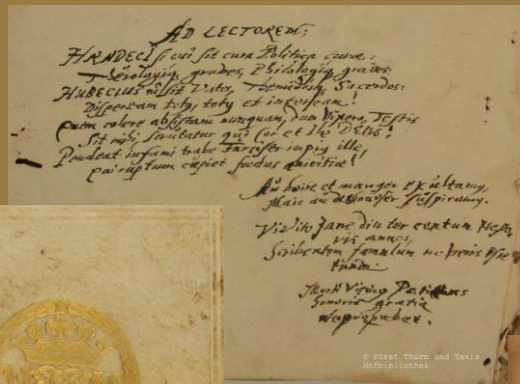
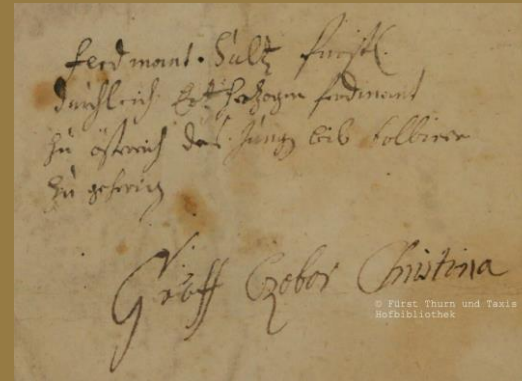
PRO-
VENIO

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Řezno

Thurn- und Taxis Hofbibliothek

- průzkum zámecké knihovny Chroustovice, původně panství Kinských, 1823 prodáno Thurn-Taxisům

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Paříž

- první stopy českých knihoven ve francouzských fondech zaregistrovány již v letech řešení projektu PROVENIO (2012-2015)
- pasportizace těchto pařížských knihoven:

*Bibliothèque de l'Institut de France, Bibliothèque littéraire
Jacques Doucet :*

- archiválie a knihy členů meziválečné avantgardy

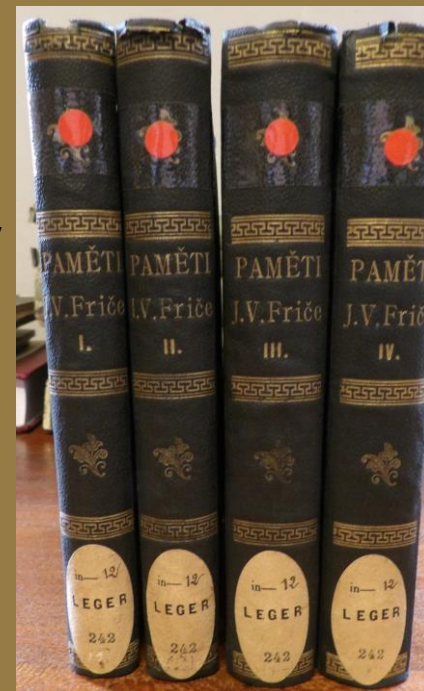
Bibliothèque historique de la ville de Paris

Bibliothèque universitaire des langues et civilisations

- knihy české poválečné emigrace

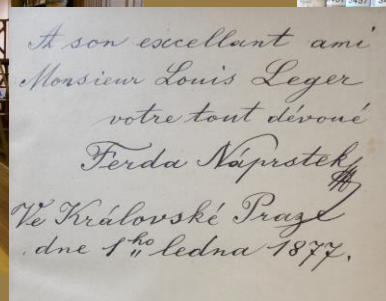
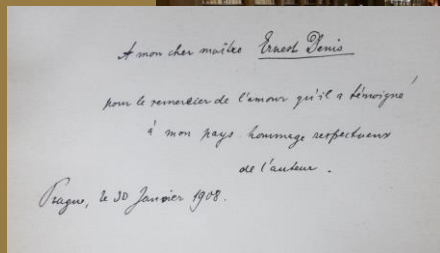
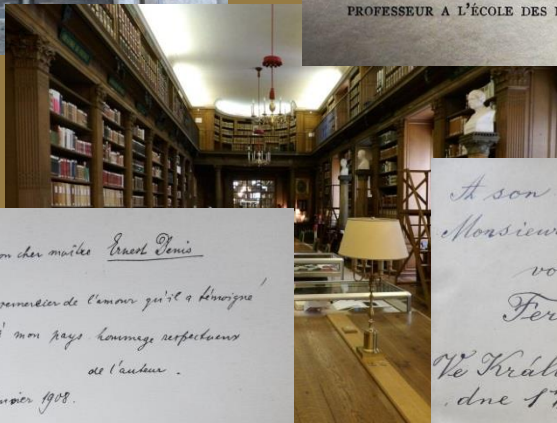
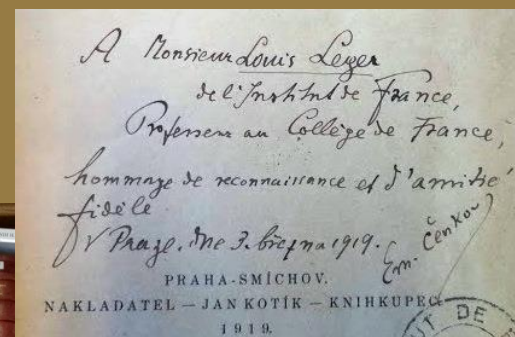
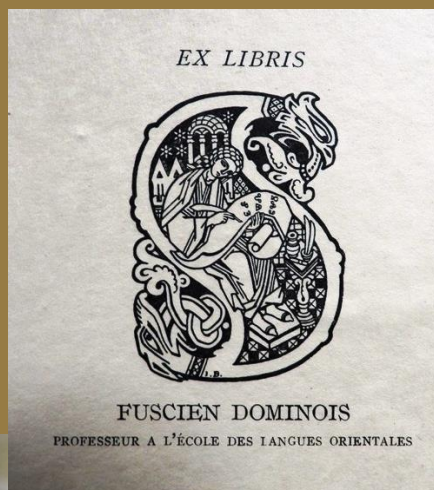
Centre d'études slaves

- André Mazon, Louis Léger, Ernest Denis
a archiválie související s osobními knižními fondy

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Paříž

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Mapování rezervních fondů Národní knihovny ČR

- průzkum v oblasti tzv. rezervních fondů v letošním roce:

- analýza stávajícího stavu poznání pohybu větších knihovnických celků ve 30.-50. letech 20. století

- důraz především na osudy klášterních knihoven po tzv. akci „K“ v roce 1950

- výsledky prezentovány formou virtuální výstavy

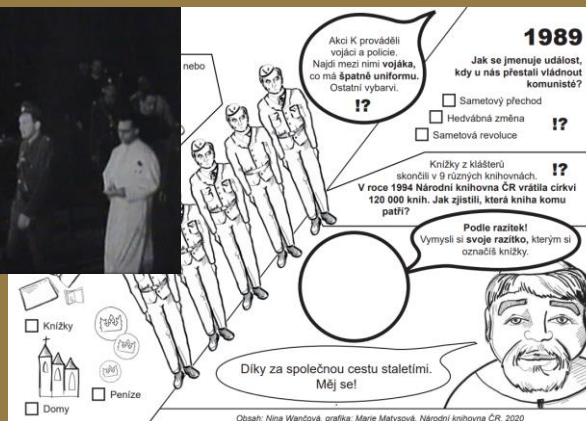
[Akce K: Zkáza klášterních knihoven](#)

Všem krajským včelitelům státní bezpečnosti a na Moravě.

Akce "K":

Podle rozkazu dojde v určený den a hodinu k soustředění všech příslušníků - řeholníků řádů a kongregací, jak je patřno z následujících pokynů.
Soustředění těchto řeholníků se označuje krycím názvem akce "K".

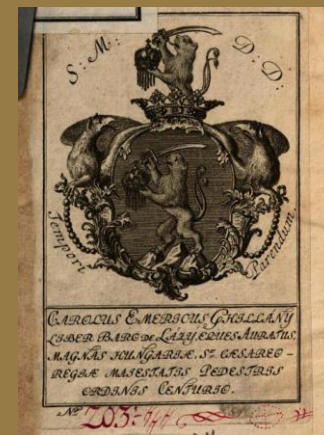
VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Průzkum fondu *Bibliotheca nationalis* Národní knihovny ČR

Signatura 45: *Philologia nationalis*

Signatura 46: *Theologia nationalis*

- autoritní záznamy ve své základní podobě vytvářeny v systému *Aleph*, interním systému Národní knihovny ČR
- paralelně s analýzou rezervních fondů a fondu *Bibliotheca nationalis* proběhla příprava virtuální výstavy [Srdce knihovny: Bibliotheca nationalis](#)

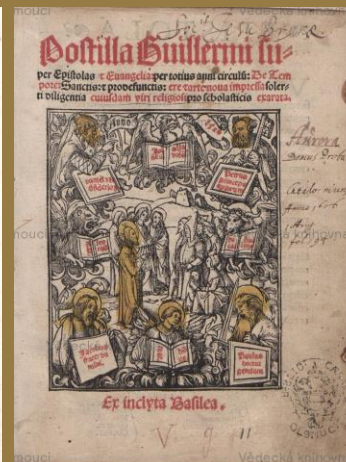
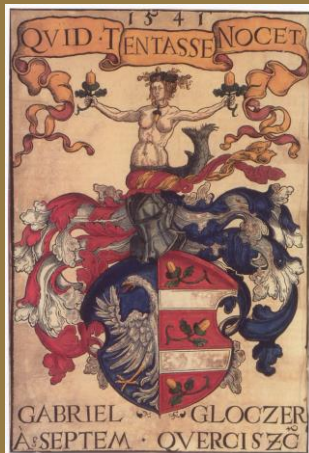

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Vědecká knihovna Olomouc

- 4 pracovníci Vědecké knihovny Olomouc

- spolupráce formou provenienčního průzkumu lokálního historického fondu
- průběžné provenienční zpracování fondu počínaje signaturou 1
- také v případě Vědecké knihovny Olomouc jsou rozpracované záznamy pro databázi PROVENIO vyhotovovány online v rozhraní eVerbis

NÁRODNÍ
MUZEUM

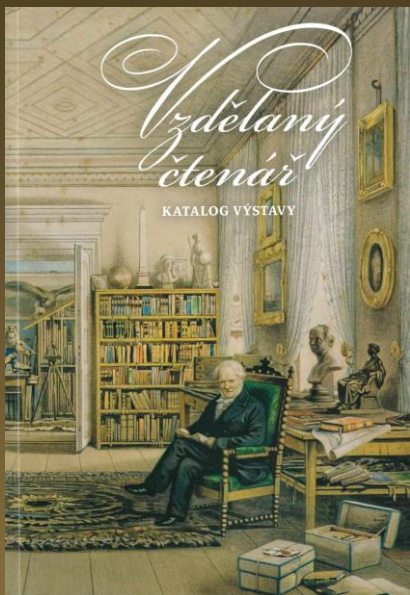
www.nm.cz

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

VÝSTAVA „VZDĚLANÝ ČTENÁŘ“ – Kynžvart 8. 8. – 10. 10. 2020

NÁRODNÍ
MUZEUM

www.nm.cz

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

VÝSTAVA „V NEJHLUBŠÍ ÚCTĚ“ – Kozel 1. 6. – 31. 7. 2021

NÁRODNÍ
MUZEUM

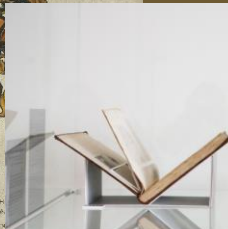
www.nm.cz

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

VÝSTAVA „SLEZSKÉ KNIHOVNY“ – Hradec nad Moravicí 23. 9. - 26. 12. 2021

NÁRODNÍ MUZEUM

www.mn.cz

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

VÝSTAVA „KRÁSA ŠLECHTICKÝCH EXLIBRIS A SUPRALIBROS“ – Konopiště 25. 7. - 25. 9. 2022

